FOREST POST

ERASMUS-EDU-2024-CBHE

BOOK OF ABSTRACTS

Forest Sector Transformation towards Ukraine's Post-War Green Rebuilding: Meeting Changing Demands for Professionals

19-20 March, Kyiv, Ukraine

Kyiv - 2026

International Conference "Forest Sector Transformation towards Ukraine's Post-War Green Rebuilding: Meeting Changing Demands for Professionals" organized within the framework of the international ForestPost project "Modernisation of Master Programmes to Support the Transformation of the Forest Sector towards Ukraine's Post-War Green Rebuilding" (GA №101179074, ERASMUS-EDU-2024-CBHE).

Project partners:

- *Ukrainian National Forestry University*
- *National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine*
- *State Biotechnological University*
- *University of Valladolid*
- *Transilvania University of Braşov*
- *Eberswalde University for Sustainable Development*

Recommended for publication by the Scientific Council of the Research Institute of Forestry and Landscape Horticulture of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (Protocol No. 2, dated March 23, 2026)

Managing Editor:

- *Director of the Research Institute of Forestry and Landscape Horticulture, Candidate of Agricultural Sciences, Associate Professor Oleksandr Bala*
- *Candidate of Agricultural Sciences, Associate Professor Viktoriya Minder*
- *Candidate of Agricultural Sciences, Associate Professor Oleksandr Soshenskyi*

© National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Educational and Research Institute of Forestry and Landscape-Park Management, Research Institute of Forestry and Landscape Horticulture, 2025

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

УДК 630*232.12

ОЦІНКА СТАНУ ВИПРОБНИХ КУЛЬТУР ЗОНАЛЬНИХ НАСІННЄВИХ ОБ'ЄКТІВ СОСНИ ЗВИЧАЙНОЇ

Кроль А. В.[1]*, доктор філософії;* ***Протас Т. І.***[2,3]***;*** ***Мовчан А. Ю.;***
Блистів В. І.[3]***,*** *кандидат сільськогосподарських наук*
kroltolya@ukr.net
[1]*ВП НУБІП України «Боярська ЛДС»*
[2]*ВП «Донецька ЛНЛ*
[3]*ДО «Український лісовий селекційний центр»*

Важливими особливостями розвитку лісового господарства у повоєнний період передбачається:

- підвищення продуктивності деревостанів та прискорення отримання цільових сортиментів із них, з метою задоволення потреб післявоєнної відбудови та розвитку економіки;
- лісовідновлення та заліснення значних територій пошкоджених воєнними діями.

Ці фактори накладатимуться на глобальні кліматичні та енергетичні виклики, і це прискорюватиме подальший розвиток екоадаптивного та екозбалансованого ведення лісового господарства.

Вирішення питань післявоєнної відбудови відбуватиметься на фоні підтримки основних лісогосподарських завдань галузі, що випливають з євроінтеграційного характеру її реформування:

- нарощування природного потенціалу лісів, збереження їх біотичного різноманіття;
- підвищення стабільності лісових екосистем до впливу негативних факторів навколишнього середовища, особливо кліматичних;
- удосконалення нормативно-правової бази у галузі лісового господарства та її гармонізації з міжнародними принципами екозбалансованого розвитку лісового господарства і сталого управління лісами.

Одним із основних способів підвищення продуктивності лісів є використання здобутків лісової селекції і, в першу чергу, застосування покращеного та сортового насіння. Важливість досліджуваного питання також підкреслюється зміщенням акцентів для лісокористування та впровадження так званого, наближеного до природи лісівництва, концепція якого запропонована в новій Лісовій

стратегії ЄС до 2030 року (2025), та спрямована на акцентуванні ролі лісів у збереженні природи, підвищенні їх стійкості до кліматичних змін та забезпеченні багатофункціонального використання. Збереження та вивчення генетичного фонду основних лісотвірних видів є надважливим питанням, що реалізується добором плюсових та унікальних лісостанів і дерев. На даний момент з цією ж метою виділені лісові генетичні резервати, що у подальшому зберігатимуть цінний генофонд та генетичне різноманіття лісотвірних видів [1]. Важливу роль в збереженні генетичного фонду відіграють лісонасіннєві плантації.

Для вирішення завдань, що випливають з комплексу вищезазначених пріоритетів розвитку післявоєнного лісівництва і був закладений дослід випробних культур сосни звичайної на базі ВП НУБІП України "Боярська ЛДС".

В Україні є дослідження щодо вивчення реакції лісів на зміни клімату через встановлення зв'язків їх походження за випробними культурами, також пропонуються перші результати [3]. Насіння для створенням випробних культур, заготовлено зимою 2024 року і відібрано з відповідно сформованих партій для виробничого використання. Воно заготовлялося: у Рівненській, Житомирській, Сумській та Харківській областях – з клонових лісонасіннєвих плантацій; у Київській області – з постійної лісонасіннєвої ділянки.

У листопаді 2025 року, авторами спільно з лісовою охороною Боярської ЛДС проведено осінню інвентаризацію та параметричну оцінку випробних культур у розрізі блоків різного походження. Отриману попередню інформацію також висвітлено в публікаціях [4, 5]. За результатами детальнішого обстеження, збереженість склала 86,7% культур близька до нормативної для умов Київщини. Встановлено пошкодження копитними, хоча на момент обстежень ділянка була огородженою. Порівняння приживлюваності за походженням добре ілюструє рис. 1. Якщо взяти в порівнянні висот сіянців на цьому етапі для встановлення адаптивних особливостей за провененціями вони не можуть бути суттєво інформативним, проте вже можна працювати над окремими особливостями.

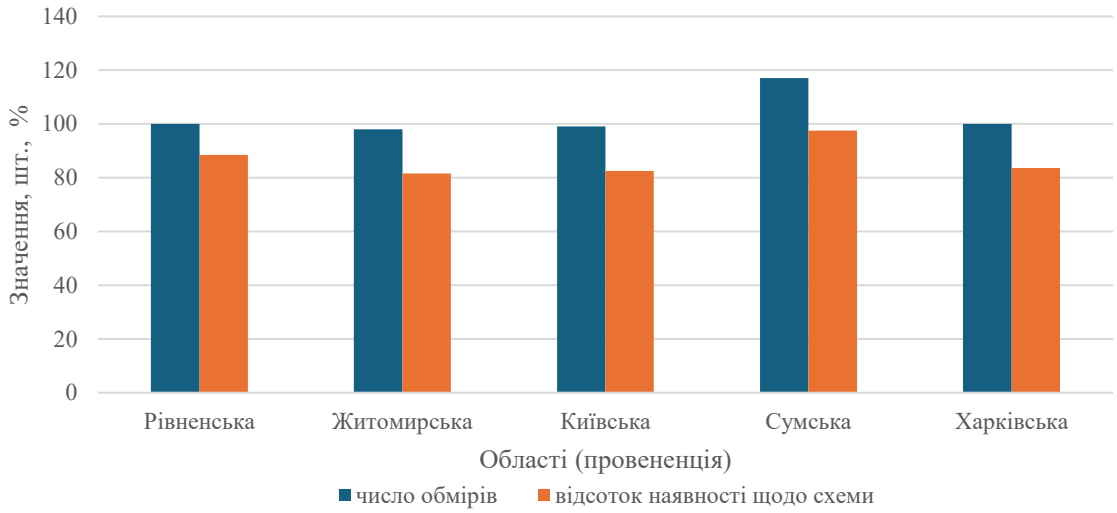

Рисунок 1. Результати обмірів висаджених сіянців після осінньої інвентаризації.

За обмірами найвищими є сіянці Житомирського походження і найнижчими Київського. Попередні результати достовірного значення різниці в рості і розвитку (відзначено в джерелах [2, 3]) можуть бути встановлені не раніше ніж через п’ять років (ранні тести або планова інвентаризація).

Дослідження у випробних культурах на об’єкті закладеному в Боярській ЛДС, який має представництво різного географічного походження, надалі доцільно систематично аналізувати. Об'єкт є інформативним для комплексних еколісівничих та селекційних досліджень і потребує постійного моніторингу і наукового супроводу.

Список використаних джерел

1. Shlonchak, G., Lavreniuk, O. (2025). Genetic and breeding potential of the NUBiPU of Ukraine "Boyarsk Forest Research Station". Materials of the international scientific and practical conference to the 100th anniversary of the Boyarsk Forest Research Station. Boyarsk: 2025, pp. 346-349.

2. Los, S. A., Tereshchenko, L. I., Hayda, Yu. I., Shlonchak, G. A., Mitrochenko, V. V., Shlonchak, G. V., ... Danchuk, O. T. (2017). Guidelines for forest seed production. Kharkiv : Ukrainian Research Institute of Forestry and Forest Melioration named after G. M. Vysotsky (in Ukrainian).

3. Haida, Yu. I. (2014). Geographic cultures as a tool for studying the response of forest tree species to climate change. Scientific Bulletin of Ukrainian National Forestry University. 24(9). P. 8–14. URL: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2014/24_9/index.htm (in Ukrainian).

4. Протас Т. І., Мельник О. М., Блистів В. І. Створення випробних культур насіннєвих об’єктів сосни звичайної (PINUS SYLVESTRIS L.) в умовах південної частини Київського Полісся. Стале ведення лісового господарства в умовах кліматичних змін: від досліджень до практики : матер. Міжнародної науково-практичної конференції до 100-річчя Боярської ЛДС. Боярка. 2025. С. 231–235.

5. Протас Т. І., Кроль А. В., Блистів В. І. Створення випробних культур сосни звичайної з насіннєвих об’єктів в умовах півдня Київського Полісся. Тези доповідей учасників ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми дослідження лісових та урбоекосистем України в умовах воєнного стану». Київ 2025. С.109-110.